

Iz Muzeja u Arhiv

**: arhivske zbirke
59 godina poslije**

Državni arhiv u Bjelovaru

IMPRESUM

IZ MUZEJA U ARHIV

:arhivske zbirke 59 godina poslije

Državni arhiv u Bjelovaru
Predvorje zgrade arhiva
31. siječnja –13. veljače 2020.

AUTORICA KONCEPTA

Tatjana Ružić, viši arhivist

AUTORI TEKSTOVA

Tatjana Ružić, viši arhivist
Senad Ađulović, viši arhivist
Martina Krivić Lekić, arhivist
Petra Špoljarić, arhivist

UREDNICICA KATALOGA IZLOŽBE

Martina Krivić Lekić

TEHNIČKI POSTAV

Miljenko Kurevija
Karla Makvić

NAKLADNIK

Državni arhiv u Bjelovaru

BIBLIOTEKA

Katalozi izložbi

LEKTURA I KOREKTURA

Ivana Peulja, prof.

DIZAJN KATALOGA I IZLOŽBENIH PANOJA

Zoran Tokić

FOTOGRAFIJE I MATERIJALI

Zoran Tokić
Državni arhiv u Bjelovaru

ILUSTRACIJA NA NASLOVNICI

Zoran Tokić

TISAK

KB Color, Bjelovar

NAKLADA

200 primjeraka

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu
Nacionalne i sveučilišne knjižnice
u Zagrebu pod brojem.

ISBN: 978-953-59936-4-3

Izložba je realizirana uz potporu
Ministarstva kulture Republike Hrvatske.

Bjelovar, siječanj 2020.

Državni arhiv u Bjelovaru

31.1.–13. 2. 2020.

Iz
Muzeja
u Arhiv
: arhivske zbirke
59 godina poslije

Sadržaj

4

Uvod

Martina Krivić Lekić

6

**Arhiv u
Muzeju**

Tatjana Ružić

15

**Zbirka planova
i nacрта**

Senad Adulović

18

**Zbirka
plakata**

Senad Adulović

20

**Zbirka
fotografija**

Petra Špoljarić

**Iz Muzeja
u Arhiv**

Arhivske zbirke 59 godina poslije

22

**Zbirka
pečata**

Senad Adulović

24

**Kartografska
zbirka**

Senad Adulović

26

**Zbirka
razglednica**

Tatjana Ružić

28

**Zbirka iskaznica
i putovnica**

Tatjana Ružić

33

**Osobni
fondovi**

Martina Krivić Lekić

Uvod

Martina Krivić Lekić,
dipl. povjesničar i
etnolog, arhivist

Muzeji i arhivi, iako različiti, nadopunjuju se te se djelomično isprepliću u sakupljanju i čuvanju kulturne baštine. Muzej je po svojoj definiciji »javna neprofitna ustanova koja u svrhu proučavanja, obrazovanja i zadovoljstva komunicira s javnošću te nabavlja, čuva, istražuje i izlaže materijalna i nematerijalna svjedočanstva o ljudima i njihovoj okolini«, dok arhivi prikupljaju gradivo važno ne samo za kulturu, povijest i znanost, već i za zaštitu i ostvarivanje prava i interesa osoba i zajednica. Iz toga proizlazi različito vrednovanje i prikupljanje gradiva, ali i oblikovanje cjelina gradiva. Muzejske zbirke većinom su organizirane tematski i prikupljaju građu različitog oblika i podrijetla te su tako pristupačnije korisnicima, istraživačima i posjetiteljima. Arhivsko gradivo primarno je organizirano u fondove koji pripadaju samo jednom stvaratelju, a tek manjim dijelom formiraju se arhivske zbirke pojedinih vrsta gradiva. Tako Arhiv posjeduje gradivo koje je izdvojeno i uvršteno u istovrsne zbirke fotografija, iskaznica, karata, nacрта, plakata, razglednica i žigova te osobne fondove istaknutih pojedinaca.

Još jedna poveznica ovih dvaju ustanova skrivena je u činjenici da je arhivsko gradivo prikupljano u Gradskom muzeju Bjelovar ugrađeno u temelje arhivskih fondova i zbirki Državnog arhiva u Bjelovaru. Muzej je od samog početka, prije 70 godina, osim muzejskog sakupljao i arhivsko gradivo koje je predao Arhivu 1961. godine prilikom njegova osnivanja. Zahvaljujući tome dokumenti važni za prošlost grada i šire okolice sačuvani su od propadanja. Iako dio arhivskih zbirki sadrži gradivo preuzeto od Muzeja, nastavljeno je sakupljanje i izdvajanje pojedinih vrsta gradiva u zasebne, tematske zbirke te proširivanje teritorija prikupljanja gradiva na područje nadležnosti Arhiva. Arhivsko gradivo je jedinstveno i neponovljivo te ga je nemoguće nanovo stvoriti. Stoga je uloga Muzeja u počecima sustavnog čuvanja arhivskog gradiva na širem bjelovarskom području veoma značajna.

Ova izložba prikazuje arhivske zbirke Državnog arhiva u Bjelovaru, gradivo zajedničko muzejima i arhivima te time naglašava povezanost ovih dvaju institucija i njihovu ulogu u očuvanju kulturne baštine našega kraja.

1. <http://struna.ihjj.hr/naziv/muzej/25641/> pristupano 7. 1. 2020.

.....
Fotografija Mire Pacasa
Osvojeni pehar pobjednika
Kupa europskih prvaka
1972.g. ORK Bjelovar

Fotografija na str 4 i 5
Miro Pacas, Dječji kros na
bjelovarskom korzu 1971.g.

Arhiv u Muzeju

Tatjana Ružić

Pravila III. bjelovarskog ceha iz 1771. godine (u arhivskom fondu HR DABJ 392 Cehovi Bjelovara II i III)

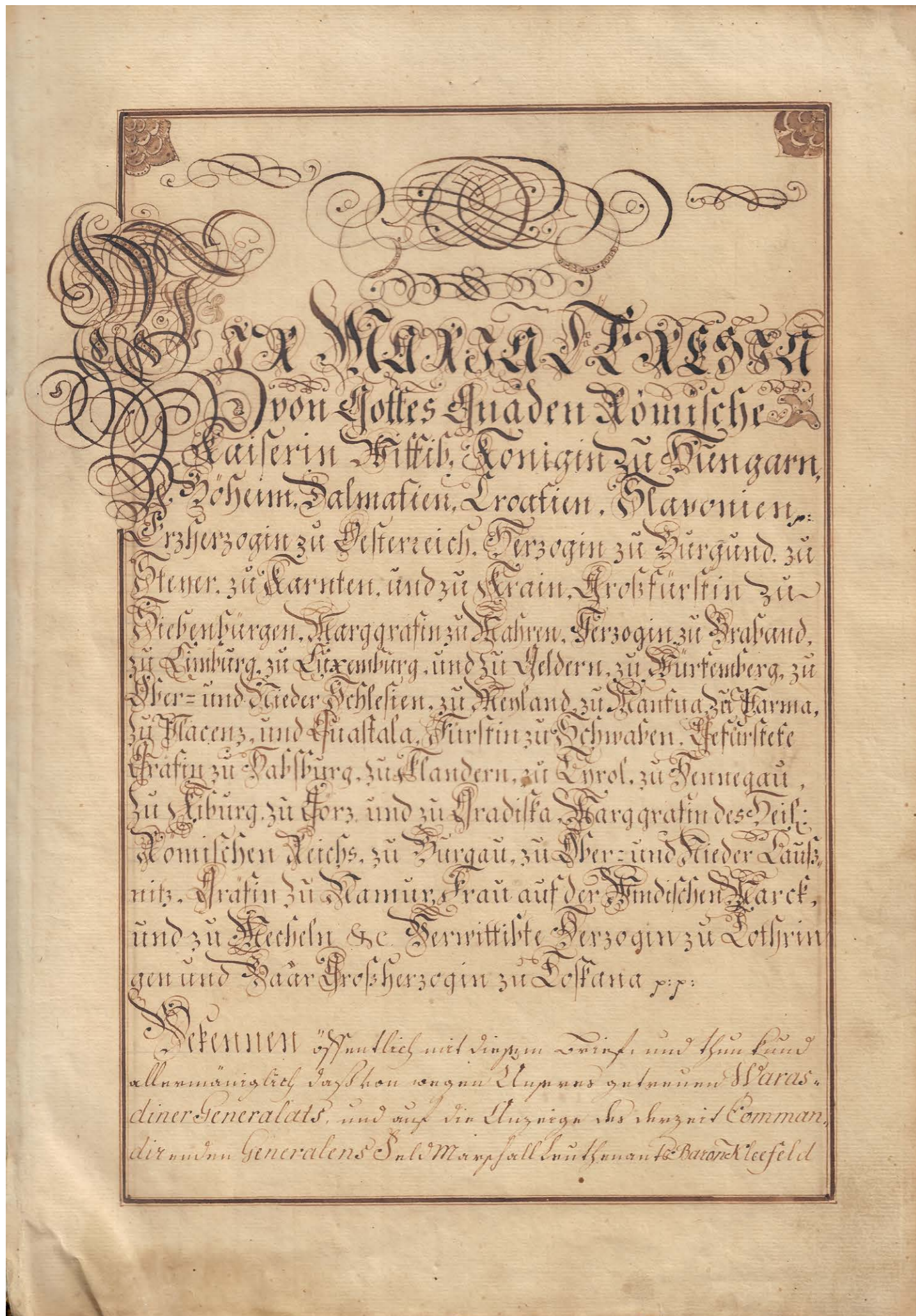
2. Savo Velagić, »Godina i pol rada Historijskog arhiva u Bjelovaru«, Arhivski vjesnik IV-V (1962.): str. 454-455.

Tako je bilo na početku, prije uspostave Arhiva i širenja mreže arhiva u Hrvatskoj. Arhivsko gradivo, osim Komisije za historiju Saveza komunista Jugoslavije Bjelovar, prikupljao je »u svojoj slobodnoj aktivnosti«² i Gradski muzej Bjelovar. Prikupljeno gradivo navedenih institucija bilo je temeljem za osnivanje današnjeg Državnog arhiva u Bjelovaru 1961. godine. S Gradskim muzejom Bjelovar tadašnji Historijski arhiv u Bjelovaru dijelio je do 1968. godine i prostor za rad. Tada je Arhivu dodijeljen na korištenje prostor u susjednoj zgradi na središnjem gradskom trgu, danas Trgu Eugena Kvaternika br. 3.

Od njegovog postanka, nadležnost Arhiva nikada nije bila ograničena samo na područje grada Bjelovara već je do 1990. godine Arhiv bio nadležan za javno gradivo s područja teritorija Zajednice općine Bjelovar, koja je obuhvaćala tadašnje općine Bjelovar, Čazma, Daruvar, Đurđevac, Garešnica, Grubišno Polje, Koprivnica, Križevci, Pakrac, Virovitica i Vrbovec. Razvojem mreže arhiva i osnivanjem novih arhivskih ustanova iz nadležnosti bjelovarskog arhiva izlaze općine Pakrac, Koprivnica i Virovitica. Danas je Arhiv nadležan nad javnim gradivom s područja cijele Bjelovarsko-bilogorske županije te s područja pojedinih općina i gradova susjedne Koprivničko-križevačke i Zagrebačke županije te mu gravitira više od 210 tisuća stanovnika.

Prema prvim podacima upisanim u Knjigu akvizicija (preuzetog gradiva) Državnog arhiva u Bjelovaru, više od polovine gradiva arhivu je predao bjelovarski gradski muzej. Od 93 akvizicije preuzetog gradiva 1961. i 1962. godine, njih 55 odnose se na gradski muzej. Prema arhivskoj razradbi arhivskih fondova i zbirki to izgleda ovako:

A uprava i javne službe	27
B pravosuđe	7
C vojne postrojbe ustanove i organizacije	6
D odgoj i obrazovanje	3
G gospodarstvo i bankarstvo	1
I društva, udruge i udruženja	4
L zbirke izvornog arhivskoga gradiva	7
Ukupno	55

Arhivsko gradivo preuzeto od Muzeja nastalo je u razdoblju od 1783. do 1952. godine. Najstarije gradivo potječe iz rada *Varaždinsko-križevačke graničarske pješačke pukovnije br. 5 Bjelovar*³, a najmlađe gradivo nastalo je u radu *Nogometnog podsaveza Bjelovar*⁴. Iz 1952. godine potječe i dio nacrtu od kojih je formirana arhivska *Zbirka planova i nacrtu*⁵. Najveći dio gradiva nastao je u razdoblju od 1941. do 1945. Uglavnom se radi o narodnooslobodilačkim odborima te partizanskim vojnim postrojbama, a jedan manji dio gradiva nastao je radom organa uprave Nezavisne države Hrvatske. O količini preuzetoga gradiva u dužnim metrima nema podataka, već se navodi broj knjiga, svežnjeva spisa i listova.

Sljedeća preuzimanja gradiva od bjelovarskog gradskog muzeja bila su 1993. i 1994. godine kada je preuzeto bibliotečno gradivo i fragmenti arhivskoga gradiva raznih stvaratelja, nastalog u 18., 19. i počecima 20. stoljeća.

3. sredeno kao arhivski fond
HR DABJ 98

4. sredeno kao arhivski fond
HR DABJ 288

5. HR DABJ 291

Popis gradiva preuzetog od Gradskog muzeja Bjelovar 1961. godina

Naziv stvaratelja	Raspon god.	Količina	Br. akvizicije
Narodni odbor oblasti Bjelovar	1947.-1951.	27 knjiga 79 svežnjeva	2
Narodni odbor kotara Bjelovar	1944.-1946.	1 svežanj	3
Gradski narodnooslobodilački odbor Bjelovar	1946.	1 svežanj	4
Gradski narodnooslobodilački odbor Križevci	1945.	1 svežanj	5
Gradska komisija za utvrđivanje ratnih zločinaca i njihovih pomagača Bjelovar	1945.-1946.	2 knjige 2 svežnja	6
Okružna komisija za utvrđivanje ratnih zločinaca i njihovih pomagača Bjelovar	1944.-1946.	6 knjiga 12 svežnjeva	7
Kraljevski sudbeni stol kao gruntovna oblast u Bjelovaru	1863.-1897.	1 svežanj	9
Kraljevski sudbeni stol u Križevcima	1859.-1938.	4 svežnja	10
»Hrvatski sokol« u Bjelovaru	1905.-1929.	1 knjiga 1 svežanj	16
Zbirka nacrtu zgrada i crkava, rijeka, kanala i ekonomskih mapa	1884.-1952.	3 svežnja	20
Oblasni narodnooslobodilački odbor zagrebačke oblasti	1944.-1945.	1 svežanj	42
Okružni narodnooslobodilački odbor Virovitica	1943.-1945.	1 knjiga 2 svežnja	43
Kotarski narodnooslobodilački odbor Grubišno Polje	1943.-1945.	1 svežanj	44

Kotarski narodnooslobodilački odbor Virovitica	1943.-1945.	1 svežanj	45
Kotarski narodnooslobodilački odbor Garešnica	1944.-1945.	1 svežanj	46
Kotarski narodnooslobodilački odbor Križevci	1943.-1945.	1 svežanj	47
Kotarski narodnooslobodilački odbor Pakrac	1943.-1945.	1 svežanj	48
Kotarski narodnooslobodilački odbor Žabno	1944.	10 listova	49
Kotarski narodnooslobodilački odbor Čazma	1943.-1945.	26 listova	50
Okružni narodnooslobodilački odbor Moslavina	1944.-1945.	1 svežanj	51
Okružni narodni sud za Moslavinu	1944.-1945.	1 knjiga 1 svežanj	52
I. brigada NOVJ formirana u SSSR-u Propagandni odsjek	1944.-1945.	1 svežanj	58
Komanda Bjelovarskog područja 10. korpusa Zagrebačke NOV-e i POJ-a	1944.-1945.	1 svežanj	59
Komanda Moslavačkog područja 10. korpusa NOV-e i POJ-a	1943.-1945.	1 svežanj	60
Komanda kalničkog područja 10. korpusa NOV-e i POJ-a	1944.	9 listova	61
Komanda Virovitičkog područja 6. korpusa NOV-e i POJ-a	1943.-1945.	1 svežanj	62
Zbirka letaka i napredne štampe	1941.-1945.	106 komada	65
Zbirka tjeralica i presuda partijskih radnika i učesnika NOB-e	1934.-1943.	2 svežnja	66
Zbirka neprijateljskih dokumenata o akcijama partizana	1941.-1945.	1 svežanj	67
Zbirka dokumenata ustanova i poduzeća na oslobođenom teritoriju 1941.-1945.	1944.	29 listova	68
Zbirka kompletnih dosjea iz Okružnog suda Bjelovar sa suđenja komunistima po Zakonu o zaštiti države	1926.-1936.	3 svežnja	69
Gimnazija Bjelovar	1887.-1944.	63 svežnja	70
»Trešnjevac« poduzeće za promet voćem i povrćem Bjelovar	1947.-1950.	4 knjige 5 svežnjeva	71
Okružni sud Bjelovar	1874.-1945.	78 knjiga 43 svežnja	72

Državno odvjetništvo Bjelovar	1879.–1905.	11 knjiga	73
Gradsko poglavarstvo Bjelovar	1817.–1930.	21 knjiga	74
Kotarski sud Pakrac	1876.	3 knjige	75
Sreski sud Virovitica	1887.	2 knjige	75
Općinsko poglavarstvo Kapela		4 knjige	76
Osnovna škola Kapela	1874.–1890.	5 knjiga	77
Velika župa Bilogora Bjelovar	1941.–1945.	1 knjiga 9 svežnjeva	84
Kotarska oblast Bjelovar	1941.–1944.	1 knjiga 2 svežnja	85
Gradsko poglavarstvo Bjelovar	1941.–1945.	2 svežnja	86
Zavod za kolonizaciju Zagreb	1941.–1942.	2 svežnja	87
Nogometni podsavaz Bjelovar	1951.–1952.	2 svežnja	88
Hrvatsko građansko streljačko društvo Bjelovar	1886.–1911.	5 knjiga	89
Glazbeno društvo Bjelovar	1921.–1938.	4 knjige	90
Uprava narodnih dobara	1945.–1946.	18 svežnjeva	91
Bjelovarsko-križevačka županija	1884.–1895.	2 svežnja	92

1962. godina

Naziv stvaratelja	Raspon god.	Količina	Br. akvizicije
Zbirka gruntovnih knjiga	1808.–1904.	77 knjiga	78
Magistrat Bjelovar	1799.–1880.	19 knjiga 1 svežanj	79
Varaždinska krajiška pukovnija br. 5	1783.–1862.	34 knjige 1 svežanj	80
Glasovirska škola Bjelovar	1941.–1942.	1 knjiga	81
Općinsko poglavarstvo Hercegovac	1896.	1 knjiga	82
Općinsko poglavarstvo Farkaševac	1940.–1942.	1 knjiga	83
Varaždinska krajiška pukovnija br. 6	1804.–1862.	21 knjiga	93

1993. godina

Bibliotečna i arhivska građa raznih stvaratelja	1772./1976.		/
---	-------------	--	---

Popis preuzetog gradiva⁶ iz 1993. sadrži 847 brojeva s opisom svake preuzete knjige, kutije ili fascikla. Navedena je godina nastanka i količina, gdje god je te opisne elemente bilo moguće utvrditi. Preuzeto je većinom bibliotečno gradivo (670 brojeva), iz 19. i prve polovice 20. stoljeća, koje je uvršteno u arhivsku knjižnicu. Ostalih 177 brojeva pripadaju fragmentima arhivskog gradiva različite provenijencije većinom vezanog za područje grada Bjelovara. Kao stvaratelji su identificirani: Bjelovarska županija, Vojni komitet i Gradsko poglavarstvo Bjelovar, Okružni i kotarski narodni odbor Bjelovar, Kotarski sud Bjelovar, Hrvatski sokol i Sokolska župa Bjelovar, Čitaonica, Narodno kazalište te Dobrovoljno vatrogasno društvo u Bjelovaru, škole u Bjelovaru, Predavcu, Orlovcu, Pisanici i Velikom Trojstvu, Župa i Parohija Rovišće, razni cehovi i obrtne zadruge te Križevačka i Đurđevačka graničarska pukovnija. Jedan dio preuzetog arhivskog gradiva opisan je općenito te nije utvrđeno kojem stvaratelju pripada.

1994. godina

Naziv stvaratelja	Raspon god.	Količina	Br. akvizicije
Matične knjige rođenih, vjenčanih i umrlih župe i parohije Rovišće te Status animarum za Bedenik, Bulinac, Drljanovac, Orlovac, Raču, Sasovac, Slovinsku Kovačicu i Veliku Pisanicu	1789.–1859.	11 knjiga	467
III. bjelovarski ceh	1771.–1773.	3 knjige	470
Čitaonica Bjelovar	1887.	1 knjiga	470
Fragmenti arhivskog gradiva raznih stvaratelja: Bjelovarski arhidakonat, Đurđevačka graničarska pukovnija, općina Rača, škola u Predavcu, bjelovarske i đurđevačka obrtna zadruga	1808.–1924.	3 knjige 7 svežnjeva	491

6 Povijesni arhiv Bjelovar: Zapisnik o preuzimanju bibliotečne i arhivske građe od Gradskog muzeja Bjelovar br. 464/1993.

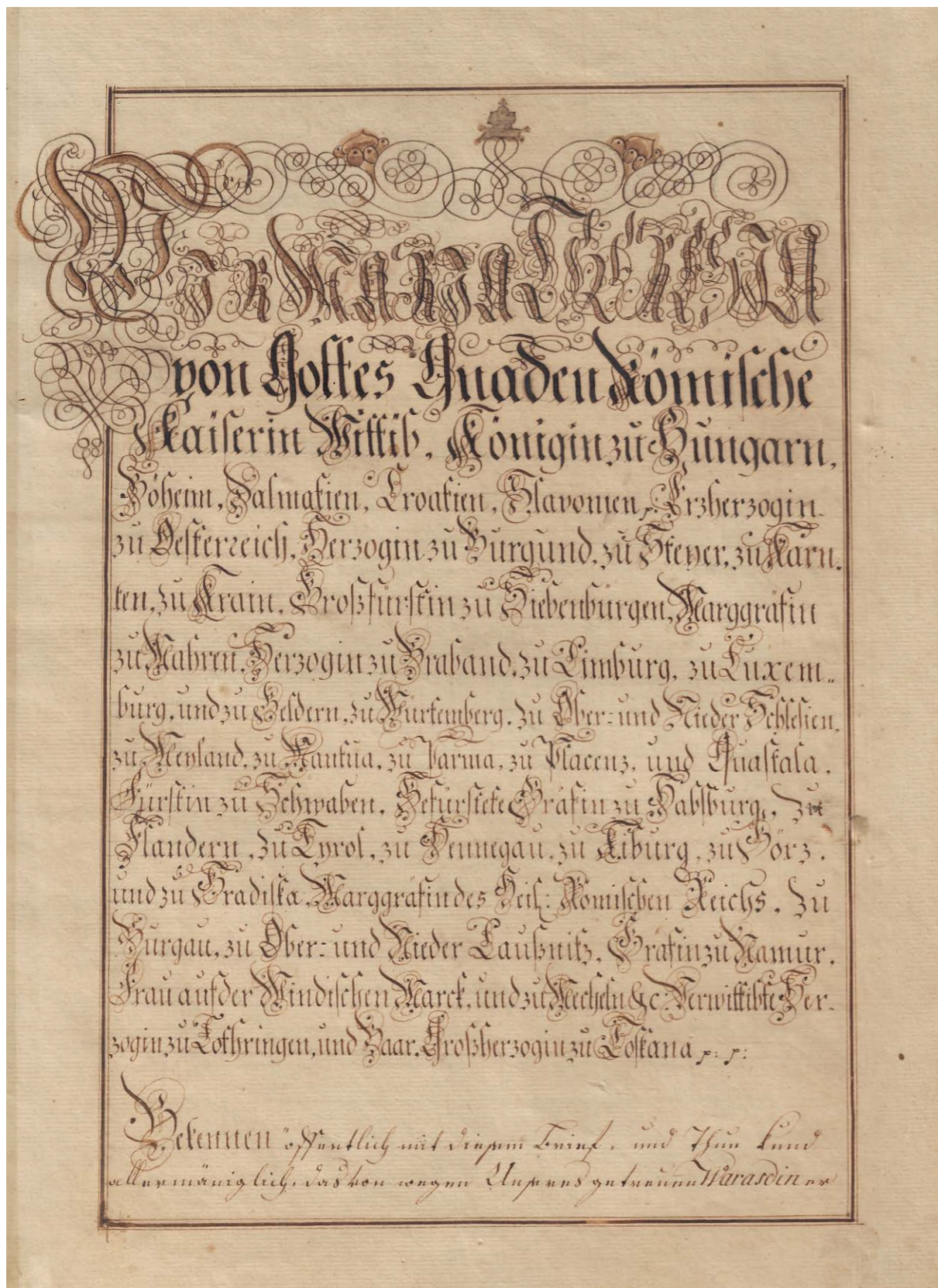
7 Marijan Rastić, Arhivi i arhivsko gradivo: Zbirka pravnih propisa 1828.–1997. (Zagreb: Hrvatski državni arhiv, 1998.), str 111–112.

8 Narodne novine 41/1962

9 Isto, čl. 36.

10 Isto čl. 66.

Preuzimanje gradiva od Muzeja u vezi je s osnivanjem novih arhiva u Hrvatskoj početkom 60-ih godina 20. stoljeća. Godine 1960. donesena je »Preporuka o razgraničenju građe između arhiva, biblioteke i muzeja«⁷ prema kojoj arhivi sakupljaju i čuvaju rukopisno gradivo, osim rukopisa iz književnosti, umjetnosti i znanosti koje čuvaju knjižnice, muzeji čuvaju rukopisne ostavštine muzejskih i znanstvenih radnika potrebne za svoj rad te gradivo iz NOB-a, dok znanstvene ustanove mogu posjedovati muzejsko-arhivske zbirke književnika, umjetnika i znanstvenika. Gradivo je trebalo razgraničavati postepeno, usporedo s razvojem pojedine službe. »Zakon o zaštiti arhivske građe i arhivima«⁸ iz 1962. godine⁹ navodi da arhivi vode poslove koji se odnose na gradivo nastalo radom organa i ustanova, privrednih, samoupravnih, društvenih i političkih organizacija te građansko-pravnih osoba i pojedinaca. Podjelu poslova oko čuvanja arhivskoga gradiva između arhiva te knjižnica, muzeja i naučnih ustanova propisivao je Savjet za kulturu⁹, a knjižnice, muzeji, znanstvene i druge ustanove trebale su predati arhivsko gradivo nadležnom arhivu u određenom naknadno propisanom roku.¹⁰

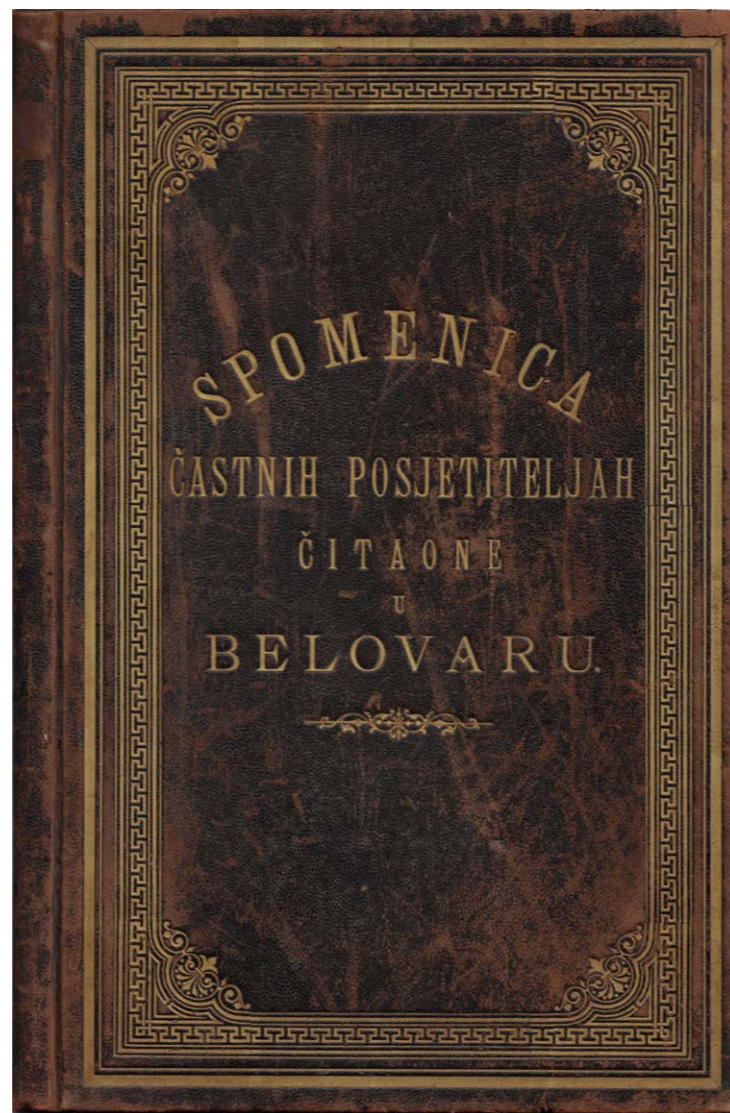
.....
 Pravila III. bjelovarskog
 ceha iz 1771. godine
 (u arhivskom fondu
 HR DABJ 392 Cehovi
 Bjelovara II i III)

Dakle, od 1962. godine na arhive je prenesena obaveza čuvanja arhivskog gradiva, dok su knjižnice, muzeji i znanstvene ustanove imale pravo čuvati arhivsko gradivo nastalo njihovim radom te ono koje je vezano je uz njihovu knjižničnu ili muzejsku građu, a nije nastalo radom javnih tijela.

¹¹ Izrađeno na osnovu Popisa arhivskog gradiva Gradskog muzeja Bjelovar (M. Jalšovec) i Pregleda arhivskih fondova i zbirki Republike Hrvatske Svezak 1 (Zagreb: Hrvatski državni arhiv, 2006.), str. 1145–1146.

Tako u Gradskom muzeju Bjelovar i dalje postoje fragmenti javnoga i privatnoga arhivskoga gradiva koje je sređeno, opisano i popisano prema muzejskim pravilima i potrebama. Gradivo pripada Povijesnom, Etnološkom i Glazbenom odjelu i dostupno je za korištenje. Popis arhivskog gradiva Gradskog muzeja Bjelovar¹¹

I. Zbirka isprava, povelja i arhivalija	Raspon godina	Količina
Gradsko poglavarstvo Bjelovar (dokumentacija)	1884./1973.	1 svežanj
Sjednički zapisnici gradskog poglavarstva	1889.–1900.	1 knjiga
Gradski muzej Bjelovar	1949./2016.	1 svežanj, 1 kutija
Nacrti željeznica	1912./1936.	2 svežnja
Nacrti sakralnih, vojnih i drugih objekata	1830./1961.	2 svežnja, 4 kutije
Opća javna banovinska bolnica u Bjelovaru	1933.	1 svežanj
Gimnazija Bjelovar (dokumentacija)	1890./1942.	1 svežanj
Gimnazijski izvještaji (tiskani primjerci)	1881./82. / 1943./44.	34 knjige
Gradonačelnik Dražen Kvaternik (dokumentacija)	1895./1947.	1 svežanj
Radničko sportsko društvo »Fenor« Nova Rača	1964./1970.	1 svežanj, 1 knjiga
Nacrti Srečka Smočinskog	1892./1908.	1 svežanj, 1 kutija
Sportovi u Bjelovaru (strojopisi Radoslava Kovača)		1 svežanj, 1 kutija
Fragmentarni dokumenti (pisma, dokumenti)	1780./1962.	2 svežnja
Izvještaji Bjelovarsko-križevačke županije	1881./1915.	24 knjige
Statistički izvještaji o stanju gospodarstva	1903.	1 svežanj
«Kriminal protocol» Đurđevačke pukovnije	1802.–1825.	1 knjiga
Različiti rukopisi / strojopisi		2 kutije
Videosnimke		1 kutija
Tiskovine	kraj 19. i 20. st.	1 250 komada
Karte i planovi	1765. – 1. pol. 20 st.	32 komada
2. Zbirka fotografija i albuma	1866./2000.	10 albuma, 3 kutije dio nesređen
3. Zbirka cehalija (molbe i dozvole)	1919./1938.	1 svežanj
4. Zbirka razglednica	19. i 20. st.	6 500 komada
5. Zbirka plakata i letaka	191.–2010.	2 690 komada
6. Zbirka muzikalija		

Zbirka planova i nacrti

Senad Adulović

Zbirka planova i nacrti¹² ustrojena je 2004. godine od planova i nacrti, nastalih u razdoblju od 1841. do 1944. godine, fizički izdvojenih i pristiglih u Arhiv od različitih imatelja. Gradivo je preuzimano u nekoliko navrata – od Gradskog muzeja Bjelovar 1961. godine, od Skupštine općine Bjelovar 1989. i 1990. godine te od Komunalnog poduzeća Bjelovar 1991. godine. Planovi i nacrti unutar zbirke podijeljeni su prema namjeni objekata na nacрте javnih objekata, sakralnih objekata, škola i privatnih objekata. U navedenu zbirku izdvojen je tek manji dio planova i nacrti, dok većina nije fizički izdvajana iz fondova u kojima su nastali. Stoga se navedeno gradivo nalazi u različitim serijama arhivskih fondova uprave, ovisno o tome kako su stvaratelji organizirali svoje spisovodstveno poslovanje. Tako je u fondu *Gradsko poglavarstvo Bjelovar* (1874. – 1918.)¹³ ustrojena serija nacrti i građevinskih dozvola koja sadrži planove i nacрте pojedinih objekata za razdoblje od 1875. do 1915. godine.

U fondu *Gradsko poglavarstvo Bjelovar* (1919.–1941.)¹⁴ ustrojena je serija spisa građevinskog odjela s nacrtima od 1919. do 1941. godine. S druge strane, u fondu *Općinsko poglavarstvo trgovišta Daruvar* (1919.–1941.)¹⁵ projekti i nacrti nalaze se u seriji urudžbenih spisa nastalih u razdoblju od 1923. do 1940. godine. Građevinski projekti i nacrti nastali u razdoblju od 1945. do 1993. godine sastavni su dio urudžbenih predmeta i predmeta upravnog postupka UP/I vođenih u nekadašnjim narodnim odborima općina i skupštinama općina.

- 12 HR DABJ 291
- 13 HR DABJ 2
- 14 HR DABJ 6
- 15 HR DABJ 672

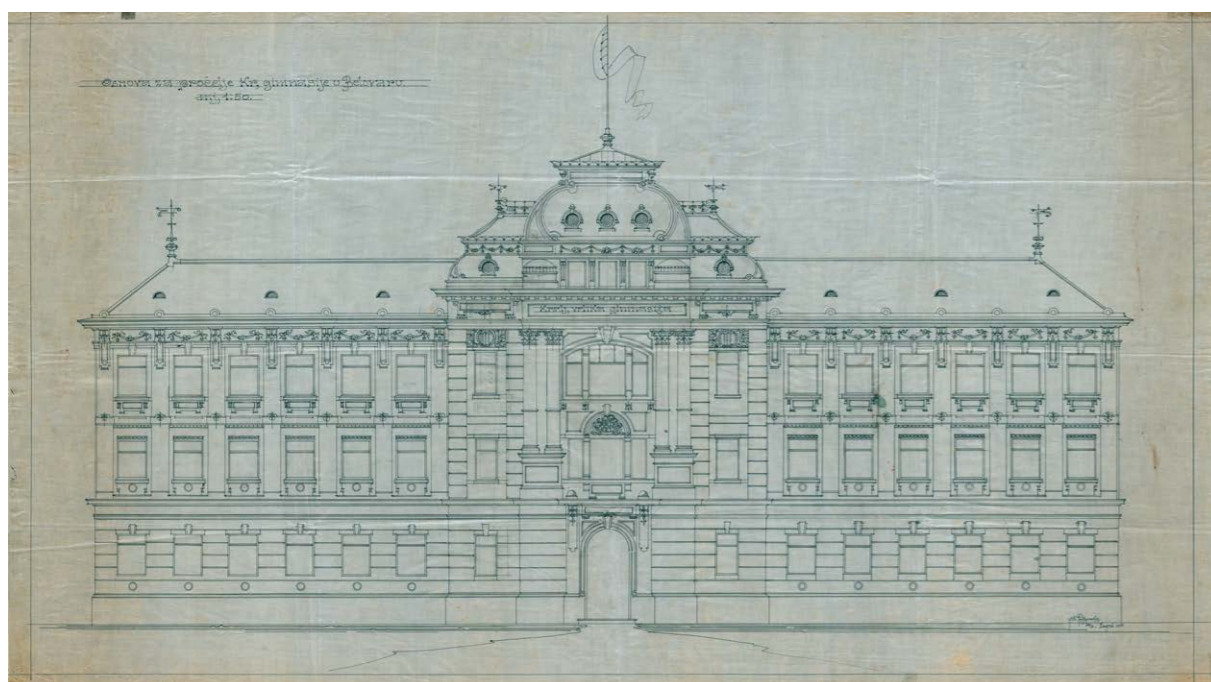
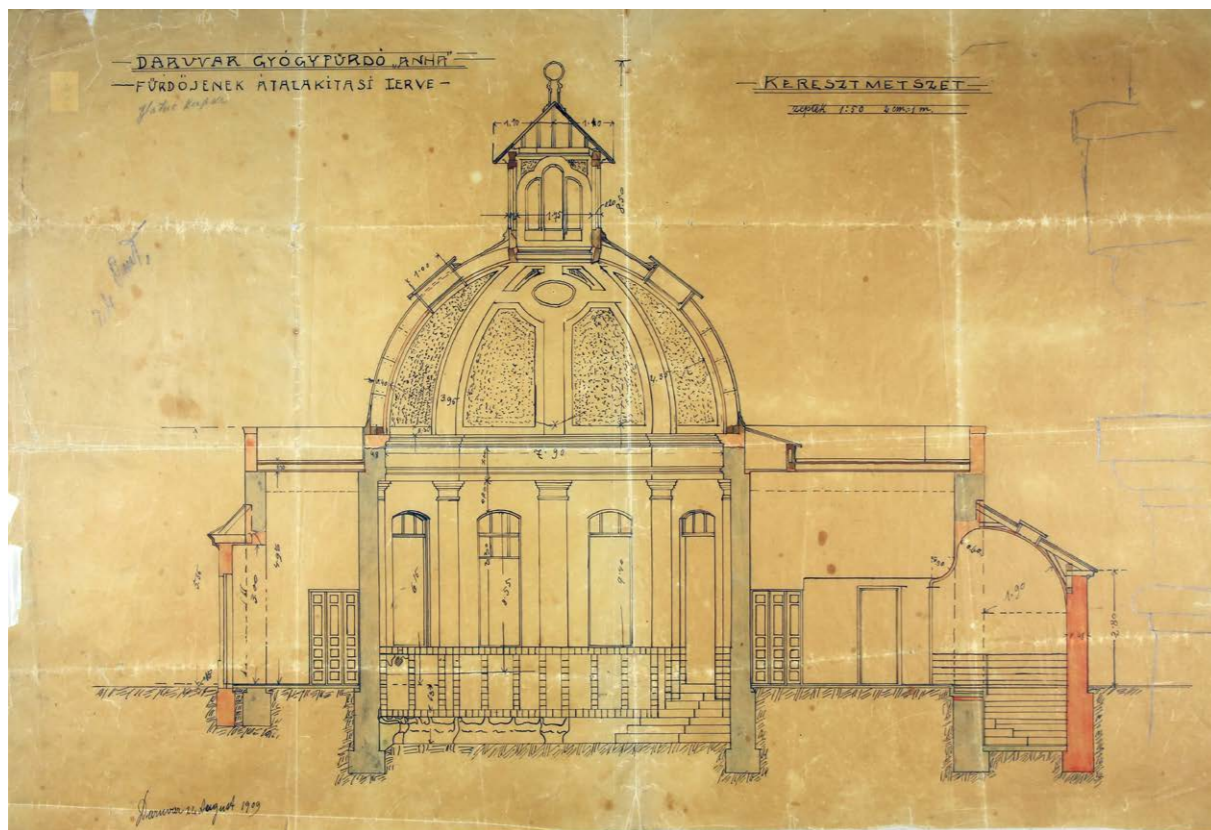
.....
 Pravila III. bjelovarskog ceha iz 1773. godine (u arhivskom fondu HR DABJ 392 Cehovi Bjelovara II i III)
 Spomenica časnih posjetitelja Čitaonice u Bjelovaru 1887/1924. godine (u arhivskom fondu HR DABJ 284 Narodna knjižnica Petar Preradović Bjelovar)

Muzejski popis svjedoči da osim »dokumentacije« postojе specifične vrste arhivskoga gradiva koje mogu posjedovati i arhiv i muzej. Prvenstveno se radi o fotografijama, iskaznicama, kartama, nacrtima, plakatima, razglednicama i žigovima. Oni su u Državnom arhivu u Bjelovaru sređeni kao zbirke istovrsnog gradiva koje se stalno nadopunjuju. To gradivo zbog svog oblika i njegovih tvornih značajki, iziskuju posebne tehničke i mikroklimatske uvjete čuvanja. Osim zbirki, posebna vrsta arhivskog gradiva su i osobni fondovi proizašli iz djelatnosti jedne osobe–stvaratelja fonda. Dokumentacija iz svakodnevnog života ljudi koji su svojim djelovanjem ostavili zamjetan trag u društvu nadopuna je gradivu fondova, organizacija, ustanova i institucija koje su djelovale u istom vremenu kao i stvaratelj osobnog fonda.

Na kraju treba naglasiti da, bez obzira na ustanovu koja ga posjeduje, arhivsko gradivo treba identificirati, srediti, opisati, popisati i pohraniti u odgovarajućim mikroklimatskim uvjetima kako bi bilo sačuvano i dostupno za pretraživanje i korištenje svim zainteresiranim, kako u sadašnjosti tako i u budućnosti.

.....
 Kraljevska kotarska oblast u Grubišnom Polju; nacrt za dogradnju zgrade iz 1897. godine

.....
 Daruvarske toplice; presjek Ani-
 ne blatne kupke iz 1909. godine

Gimnazija Bjelovar; pročelje
 zgrade iz 1900. godine

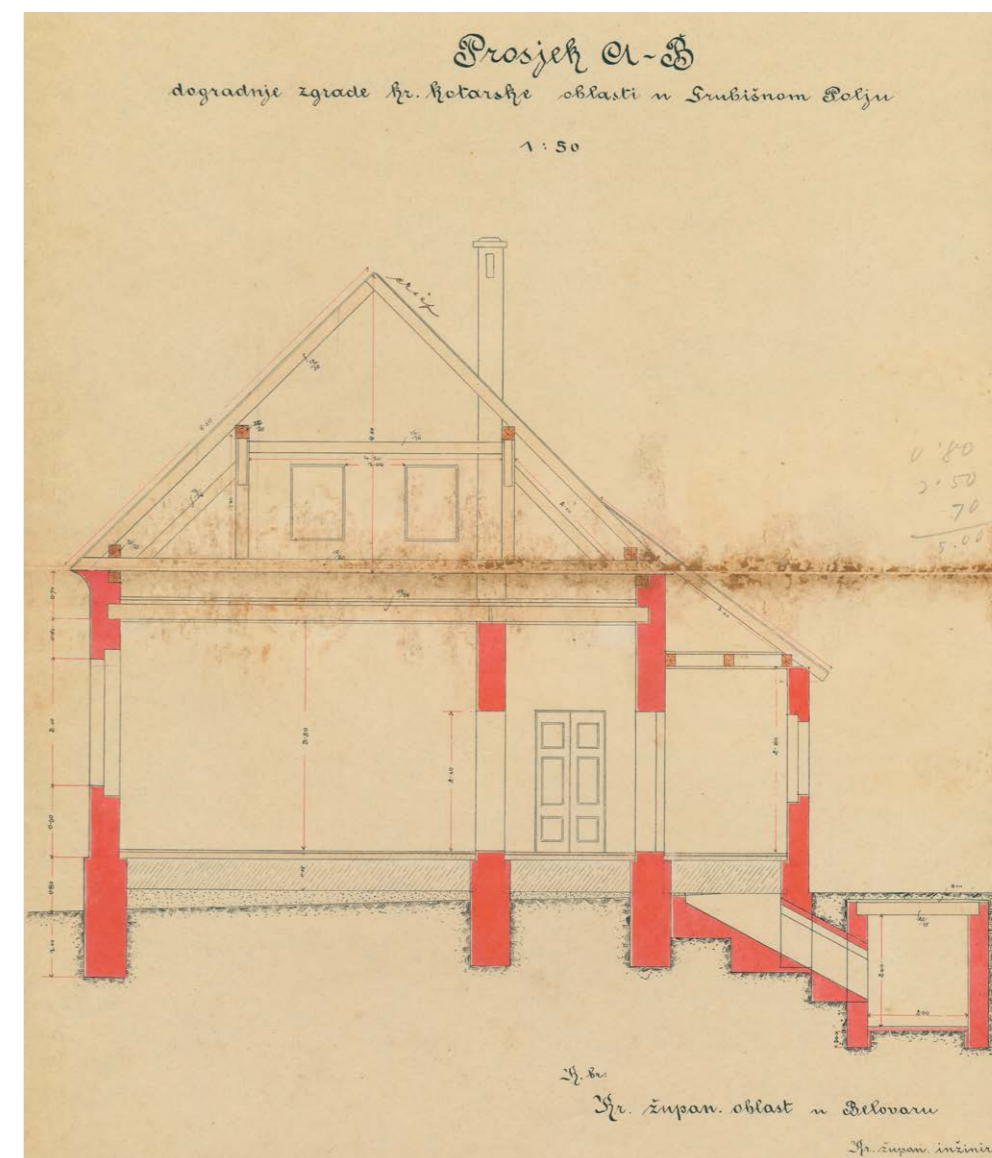
16 HR DABJ 1201-3

Izvorno arhivsko gradivo zbirki i fondova koji sadrže planove i nacрте digitalizirano je u različitim razdobljima i za različite potrebe Stoga je od digitalnih snimaka izvornih planova i nacрта ustrojena *Digitalna zbirka planova i nacрта*¹⁶. Digitalne kopije arhivisti su grafički obradili i opisali te prezentirali korisnicima u okviru Digitalnog arhiva na službenoj internetskoj stranici ustanove. U tu svrhu virtualno su ustrojene manje tematske cjeline prema gradovima na koje se nacrti odnose, kako bi bile preglednije i dostupnije korisnicima.

.....
 Vlastelinski
 dvorac Janković
 u Daruvaru;
 poprečni presjek
 iz 1920. godine

.....
 Kraljevska
 kotarska oblast u
 Grubišnom Polju;
 nacrt za dogradnju
 zgrade (presjek)
 1897. godina

Terezijana

BJELOVAR
kraljevski grad

14, 15. i 16. lipnja

Kraljevska zabava
u kraljevskom gradu

Bjelovar

240. rođendan

...po mjeri čovjeka.

Turistička zajednica Grada Bjelovara

HRVATSKA

Olikovanje: Ivaček • Tisk: COLOPRINT

Zbirka plakata

Senad Adulović

.....
DOKUART, 2006. godina.
Terezijana, 1996. godina

17 HR DABJ 292

Plakat se može definirati kao grafički dizajniran oglas velikog ili malog formata, postavljen na javnom mjestu u obavijesne, promidžbene i druge svrhe, a oni se razlikuju po formatu, grafičkom dizajnu i sadržaju. Svrha plakata je privlačenje pažnje šire javnosti i prenošenje određene poruke u smislu promidžbe proizvoda, najave važnijih kulturnih, umjetničkih i sportskih događaja, odluke, naredbe i obavijesti državnih i/ili lokalnih tijela vlasti, promicanja stavova i opredjeljenja pojedinaca i/ili političkih stranaka. Korištenje plakata kao sredstva javnog informiranja omogućio je razvoj i upotreba tiskarskih strojeva te urbano širenje gradova. Razvoj tiskarske tehnologije omogućio je tiskanje plakata u velikom broju, dok je širenje gradova omogućilo masovniju prezentaciju plakata na većim javnim površinama.

Zbirka plakata¹⁷ ustrojena je 90-ih godina od plakata izdvojenih prilikom sređivanja arhivskih fondova i doniranim plakatima. Prilikom arhivskog sređivanja 2019. godine plakati su razvrstani prema provenijenciji i klasifikacijskoj podjeli stvaratelja na sljedeće cjeline:

1. Uprava i javne službe
2. Odgoj i obrazovanje
3. Kultura, znanost i informiranje
4. Gospodarstvo i bankarstvo
5. Političke stranke, društveno političke organizacije i sindikati
6. Društva, udruge i udruženja.

Najveći broj plakata tiskala su sportska, strukovna, dobrotvorna i kulturno-umjetnička društva u razdoblju od 1946. do 2018. godine. No zbirka isto tako sadrži i plakate tiskane od strane upravnih i javnih tijela u razdoblju od 1859. do 2017. godine, plakate političkih stranaka od demokratskih promjena 1990. do 2014. godine, plakate odgojnih i obrazovnih ustanova izdanih u razdoblju od 1926. do 2019. godine (Československá škola Masarykova u Bjelovaru, Glazbena škola Vatroslava Lisinskog Bjelovar, Pučko otvoreno učilište Bjelovar), plakate kulturnih ustanova u razdoblju od 1987. do 2016. godine (Državni arhiv u Bjelovaru, Narodna knjižnica Petar Preradović Bjelovar i druge), plakate gospodarske provenijencije nastale u razdoblju od 1957. do 2012. godine (Koestlin, Gradnja Daruvar i drugi). Zbirka trenutno sadrži 974 plakata i otvorena je za nadopunu novim plakatima.

Zbirka fotografija

Petra Špoljarić

Fotografija često predstavlja jedinstveni izvor informacija o svemu što nas okružuje ili se događa u određenom vremenskom razdoblju. »Često se kaže da slika govori tisuću riječi, a isto vrijedi i za fotografiju koja u sebi čuva taj jedan trenutak koji je ugledalo oko promatrača, trenutak koji može postati značajan kao dokaz povijesti, sjećanja ili samo trenutak koji je poseban.«¹⁸

Fotografije koje imaju značaj za kulturu i povijest gradova i naselja u teritorijalnoj nadležnosti Arhiva prikupljene su preuzimanjem gradiva, donacijama ili otkupom. Državni arhiv u Bjelovaru formirao je *Zbirku fotografija*¹⁹ sastavljenu većinom od dokumentarnih i umjetničkih fotografija 19. i 20. stoljeća, koje prikazuju gradove, građevine, ulice, trgove, sportske i kulturne događaje, razna okupljanja, osobne i obiteljske portrete te privatne fotografije različite tematike. Često ih nije moguće identificirati jer nisu ni datirane ni potpisane. Najveću cjelinu u zbirci čine dokumentarne fotografije nastale za potrebe Bjelovarskog lista. Te fotografije, njih 1.750, radi lakšeg pretraživanja podijeljene su u nekoliko osnovnih podgrupa (kulturni događaji, sportske aktivnosti, privredni razvoj, društveno-politički događaji, spomenici rata, fotografije općenito).

Osim u zbirci, fotografije se nalaze u pojedinim fondovima unutar serija, kao što su personalni dosjei i fotodokumentacija u okviru istražnih postupaka. Tako primjerice fond *Gradsko narodno kazalište Bjelovar*²⁰ sadrži fotografije pojedinih kazališnih predstava koje dokumentiraju izvedbu i portretiraju glumce.

Arhiv je započeo s digitalizacijom fotografija kako bi ih zaštitio od daljnjeg propadanja te kako bi povećao njihovu dostupnost korisnicima. Od 2019. godine *Digitalna zbirka fotografija*²¹ javno je dostupna putem online platforme *Topoteka Bjelovar* osmišljene kao arhive zajednice, u koju pojedinci donose na skeniranje svoje originalne dokumente, koji im se nakon toga vraćaju, dok digitalna kopija ostaje trajno pohranjena na platformi.

Za ovu izložbu izdvojene su fotografije nastale radom Hinka Anhalzera i Mire Pacasa, dvaju značajnih bjelovarskih fotografa. Hinko Anhalzer bio je jedan od najdugovječnijih bjelovarskih fotografa prve polovice 20. stoljeća. Više od četrdeset godina fotografirao je Bjelovar i Bjelovarčane i tako ovjekovječio povijest grada. Fotografije nastale u njegovom ateljeu većinom su osobni i obiteljski portreti koje je lako identificirati po njegovom prepoznatljivom pečatu. Miro Pacas bio je najznačajniji bjelovarski fotoreporter druge polovice 20. stoljeća. Fotografije kojima je dokumentirao kulturna, društvena, sportska i druga aktualna događanja objavljivane su u Bjelovarskom listu, sa čijom su pismohranom i dospjele u Arhiv.

.....
Hinko Anhalzer
Ženska osoba
sa šeširom i
perom na glavi

Hinko Anhalzer
Dvije djevojčice u
identičnim kostimima

Hinko Anhalzer
Grad pod snijegom
iz ptičje perspektive

18 <https://europa.eu/youth/node/53010>, pristupano 8. siječnja 2020.

19 HR DABJ 293

20 HR DABJ 122

21 HR DABJ 1201-12

Zbirka pečata

Senad Adulović

-
Starješinstvo Sreskog suda
Križevci – Hrvatska
- Matica Hrvatska – Bjelovar
- Centar za muzičko obrazovanje
„V. Lisinski“ p.o. Bjelovar
„Bjelovarski vrt“ Bjelovar
- Republika Hrvatska –
Povijesni arhiv Bjelovar
- SOUR „BELPANA“ Bjelovar
- Sindikat prosvjetnih naučnih
radnika Jugoslavije – Kotarski
odbor Bjelovar
- Socijalistička Republika
Hrvatska – Gimnazija Bjelovar
- Karešova bjelovarska cikorija
– Produkcija cikorije –
V. Kareš – Bjelovar
- III. Hercegovačka satnija
Varaždinsko-križevačke
graničarske pukovnije br. 5.
- Poglavarstvo kraljevskog i
slobodnog grada Bjelovara 1874.

Pečat sadrži reljefni prikaz te naziv fizičke i pravne osobe, a svrha mu je potvrda zakonske vjerodostojnosti dokumenata (isprava, povelja, darovnica, ugovora, odluka i rješenja). Uz potpis odgovorne osobe pečat je jedno od najvažnijih vanjskih obilježja dokumenta. Kao oznaka vjerodostojnosti dokumenta pečati su korišteni u službenom poslovanju uprave, sudstva, politike, gospodarstva, udruženja, odgoja i obrazovanja do danas, ali i u privatnoj korespondenciji gotovo do prve polovice 20. stoljeća. Prilikom preuzimanja pismohrana arhivi po službenoj dužnosti preuzimaju i sve sačuvane pečate i žigove kojima su dokumenti ovjeravani. Zbog posebnosti oblika predmeta i uvjeta čuvanja Arhiv je ustrojio *Zbirku pečata*²² koja trenutno sadrži 498 pečata nastalih u razdoblju od 18. do 20. stoljeća. Veći dio pečata izdvojen je prilikom sređivanja arhivskih fondova i pripojen je zbirci, a tek je manji dio predan Arhivu putem donacija ili prodajom od strane privatnih osoba.

Pečati su se kroz stoljeća razlikovali po svom obliku, materijalu, dizajnu i gravurama s obzirom na njihovu namjenu i vlasništvo. Pečati iz sredine 20. stoljeća koji sačinjavaju veći dio Zbirke imaju drveno tijelo, a gravura je otisnuta na gumenoj podlozi i zalijepljena je na donjem dijelu pečata. Tek 11 pečata potječe iz razdoblja pod upravom Vojne krajine kojima su se služile krajiške pješačke pukovnije i satnije u njihovom sastavu. Najvrjedniji pečat potječe iz razdoblja neposredno nakon razvojačenja Vojne krajine, a koristila ga je uprava Poglavarstva kraljevskog i slobodnog grada Bjelovara. Sačuvani pečati iz 18. i 19. stoljeća u cijelosti su izrađeni od metala što ih čini težima za korištenje.

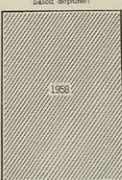
Ulaskom u digitalno doba i povećanjem digitalizacije ustrojena je *Digitalna zbirka pečata*²³ koja se sastoji od digitalnih preslika originala koji se čuvaju u Arhivu. Na taj su način otisci pečata dostupniji korisnicima i zaštićeniji od propadanja.

²² HR DABJ 297

²³ HR DABJ 1201-7

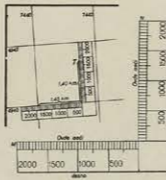

Izdavanje Vojnogeoografskog Instituta
Izdano na osnovu snimanja iz 1930. g.

Razmer 1:50000

HORIZONTALNE NA 20m

Dopunjeno 1958. godine

Kartografska zbirka

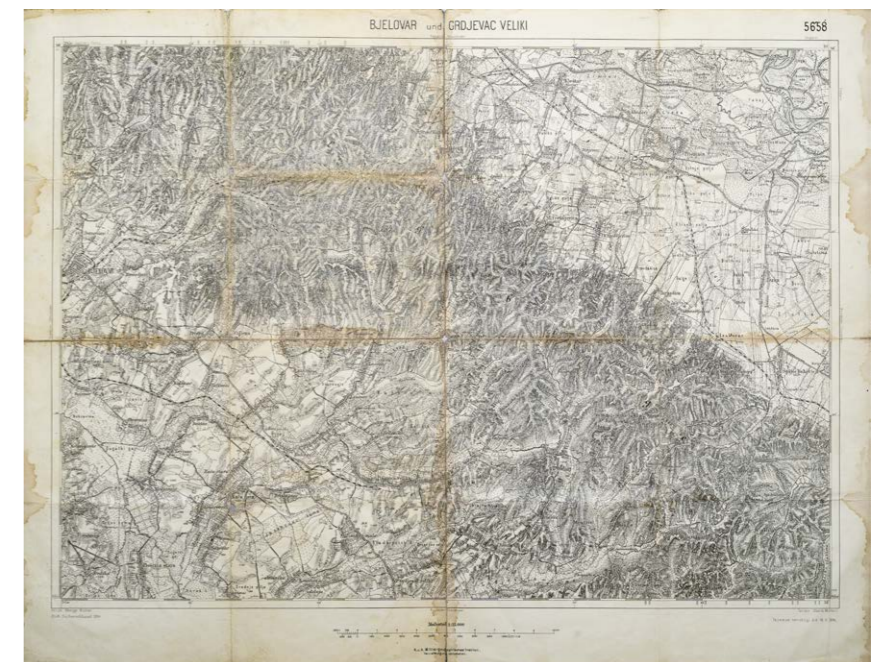
Senad Adulović

Razvoj kartografije usko je povezan s razvojem geografije i geodezije. U početku se kartografija razvijala u okviru geografije. Tek u 18. i 19. stoljeću razvoj geodezije kao primijenjene znanstvene discipline omogućio je da se kartografija razvije kao posebna znanstvena disciplina. Zbog svojeg povijesnog i dokumentarnog značaja karte se čuvaju kao dio kulturne baštine u arhivima, muzejima te pojedinim knjižnicama. Tako *Kartografska zbirka*²⁴ Arhiva čuva originalne tiskane karte raznih dijelova Hrvatske i svijeta te digitalne preslike karata. *Digitalna zbirka karata*²⁵, osim karata pohranjenih u Arhivu, sadrži i karte koje se čuvaju u Ratnom arhivu u Beču i Gradskom muzeju Bjelovar, a prikazuju povijesnu jezgru grada Bjelovara i uže okolice u 19. i 20. stoljeću. Sve karte su preuzimane u svrhu zaštite od težih mehaničkih i mikrobioloških oštećenja te trajnoga čuvanja s tendencijom naknadne obrade i valorizacije. Zbirka se većinom sastoji od karata različitih dimenzija nastalih u razdoblju od 19. do 20. stoljeća. Na sačuvanim vojnim topografskim kartama detaljnije su prikazani komunikacijski pravci i vrste prometnica, karakteristike reljefa, hidrografska mreža, građevinski objekti, udaljenosti između objekata, gustoća naselja, poljoprivredne kulture i druge važne značajke terena. Pojedine karte prikazuju isto područje, a nastale su u različitim vremenskim razdobljima te su zanimljive istraživačima zavičajne povijesti.

24 HR DABJ 384
25 HR DABJ 1201-1

.....
Bjelovar i Veliki Grđevac
(Bjelovar und Grdjevac Veliki);
Mjerilo: 1 : 75 000, Godina izdavanja: 1894., izmjena 1914.

< Bjelovar; Mjerilo 1 : 50 000;
Godina izdavanja: Izradeno na osnovu reambulacije iz 1930. godine. Dopunjeno 1958. godine.

Zbirka razglednica

Tatjana Ružić

Rovišće

Uljanik 1934. godina

Veliki Grđevac 1925. godine

Daruvar 1902. godine

Garešnica 1903. godina

Molve

Virje 1900. godine

Grubišno Polje 1907. godina

Razglednice su »...komadići kartona, najčešće četvrtastog oblika, s dopadljivim motivom na jednoj strani te kratkom porukom i adresom primatelja na drugoj strani.«²⁶, a pojavljuju se u prvoj polovici 19. stoljeća. U tadašnjem vremenu bez radija, televizije i interneta imale su važno mjesto u komunikaciji među ljudima. Kroz različite motive donosile su i donose priče i djeliće svijeta osobama kojima su poslane. Stoga 370 razglednica i prigodnih čestitki koje sačinjavaju *Zbirku razglednica*²⁷ imaju značajnu ulogu u dokumentiranju izgleda gradova i mjesta, ali i života ljudi u 19. i 20. stoljeću. Razglednice su u Arhiv dospjele darivanjem ili kupoprodajom, a jedan manji broj preuzet je s gradivom pojedinih stvaratelja. Najveći broj, njih 294, prikazuje gradove i sela s područja današnje nadležnosti Arhiva. Većina razglednica nastala je do 1940. godine te su uglavnom crno-bijele. Manji dio razglednica je obojan.

Same razglednice, osim prikaza izgleda mjesta, sadrže i druge podatke, kao što su imena fotografa, nakladnika, izdavača i mjesto tiska. Iako su lokalne tiskare i fotografi izrađivali razglednice, velik broj ih je izdan u Zagrebu, a nekolicina ih je tiskana u Budimpešti, Grazu ili Beču prije 1918. godine. Tako je primjerice razglednica koja prikazuje Župnu crkvu u Molvama tiskana u Rimu, vjerojatno zbog samog motiva.

26 Silvija Sitta, *Svijet starih razglednica: Vodič kroz zbirku poštanskih karata Gradskog muzeja Bjelovar* (Bjelovar: Gradski muzej Bjelovar, 2007.) str. 5.

27 HR DABJ 540

— 3 —

СЛУЖБА У КАДРУ — SLUŽBA U KADRU

Opšti podatci	Opšta podataka			Red. broj registra vojnog okruga Red. broj reg. voj. okruga
	Dan	Mjesec	God.	
Rođen — Rodjen	26	III	1913	
Stupno u kadar Stupno u kadar	15. V	1935	83	2291
Isписан на kadar Isписан на kadar	15. V	1936	325	
Национална општина Nacionálna opština	Чеберин			
Национални војни округ Nacionálna vojni okrug	Вјероварски			
Занимање и место становања Zanimanje i mesto stanovanja	Земљорадник Чеберин			
Вера и народност Vera i narodnost	Римокатолик Хрвати			
Које је школе савршио у гра- дјанству и је ли писан Које је школе савршио у гра- дјанству и је ли писан	4. разред А. В. Б.			

(Подаци се попуњавају на главном списку кадрова)
(Podaci se popunjavaju na glavnom spisku kadrova)

.....
Vojnička isprava iz 1935. godine (unutrašnjost)

Osobna knjižica pripadnika oružanih snaga NDH iz 1941.

Zbirka iskaznica i putovnica

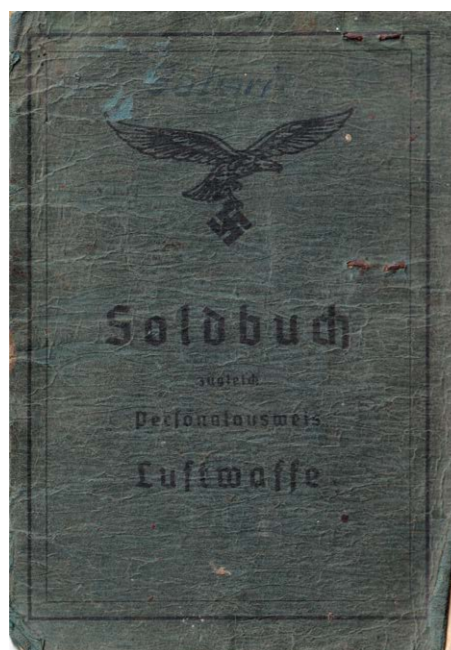
Tatjana Ružić

Iskaznice su dokumenti kojima se prvenstveno utvrđuje identitet, ali i pripadnost ili članstvo u kakvoj organizaciji, klubu, društvu. Arhivska Zbirka iskaznica i putovnica²⁸ nastala je dugogodišnjim prikupljanjem od privatnih osoba, izdvajanjem iz preuzetog gradiva, a dio je preuzet od Gradskog muzeja Bjelovar. Sredena zbirka trenutno sadrži 82 iskaznice i putovnice, od kojih je većina nastala krajem 19. i u prvoj polovici 20. stoljeća. Grupirane su na:

1. Vojne knjižice	40 komada
2. Poslovne knjižice	13 komada
3. Uložne knjižice i članske iskaznice	11 komada
4. Služinske knjige	7 komada
5. Kućarske knjižice	2 komada
6. Osobne iskaznice	1 komad
7. Putovnice	5 komada
8. Iskaznice udruga	3 komada

Iako se dio iskaznica i danas pojavljuje, pojedine je potrebno pojasniti jer kao takve više ne postoje ili im se značenje i nazivi razlikuju od današnjih. Poslovne knjižice su evidencije radnog staža, radne knjižice u koje su upisivani osobni podaci o radniku, njegovom zanimanju i izgledu te podaci o svakom poslodavcu kod kojeg je radio, početku i kraju službe.

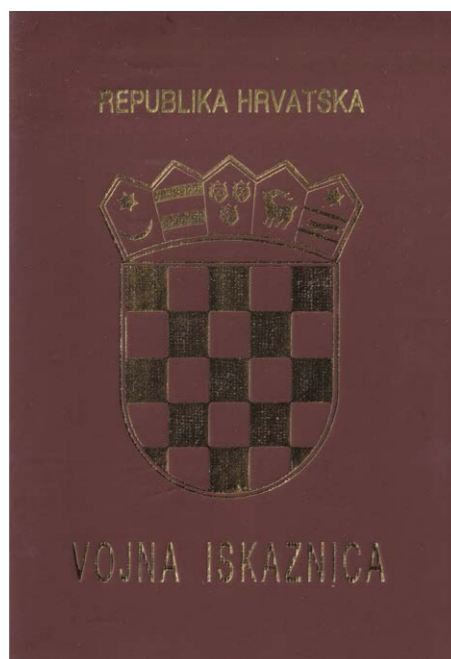
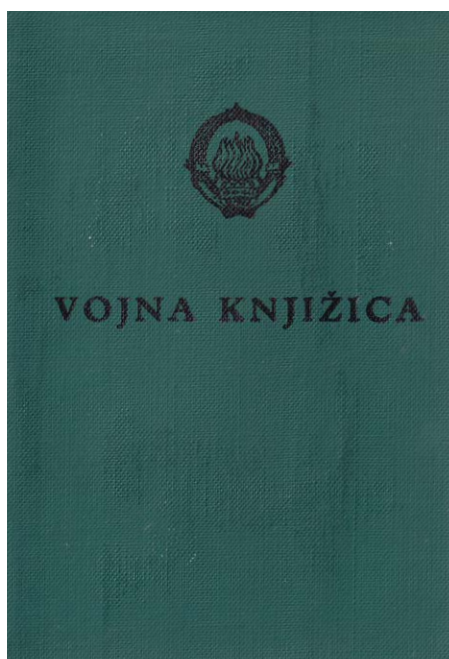
Uložne knjižice su štedne knjižice štedionica u koje su pojedinci uplaćivali ili ulagali novčane iznose kojima je na kraju svake godine pripisivana kamata. Članske iskaznice pripadaju pojedinim članovima Zemaljske blagajne za potporu bolesnih radnika i za osiguranje proti nezgodama u Zagrebu, odnosno tadašnjem osiguravajućem društvu. Služinske knjige sadrže osobne podatke i opis žena koje su početkom 20. stoljeća radile kao služavke ili »djevojke za sav kućni posao«²⁹. U njih su pisani podaci o službodavcima, početku i kraju službe te o vjernosti, sposobnosti, marljivosti i čudorednosti služinčeta.

.....
Vojna knjižica iz 1944.

Vojnička knjižica (Soldbuch) iz 1944. godine

Vojna legitimacija iz 1982. godine

.....
Vojna knjižica iz 1990. godine

Vojna iskaznica iz 1993. godine

²⁸ HR DABJ 1294

²⁹ HR DABJ 1294.4.2. Služinske knjige Kraljevine Jugoslavije 1931.–1937.

Arbeitsbuch für Delavske bukvice

2

Br. und Zuname: *Tribunov Giuseppe*
 Ime in priimek: *Tribunov Giuseppe*
 Geburtsort: *Lusino*
 Rojstveni kraj: *Lusino*
 Geburtsjahr: *1858. 29. April*
 Rojstveno leto: *1858. 29. April*
 Heimatgemeinde: *Lusino*
 Domovinska občina: *Lusino*
 Stand (ob ledig oder verheiratet): *ledig*
 Stan (neoženjen all oženjen): *ledig*
 Religion: *Rom. Kath.*
 Vera: *Rom. Kath.*
 Beschäftigung: *Handl.*
 Opravilo: *Handl.*
 Statur: *mittel*
 Postava: *mittel*
 Gesicht: *hell*
 Obraz: *hell*
 Haare: *braun*
 Lásje: *braun*
 Augen: *blau*
 Oči: *blau*
 Mund: *rot*
 Usta: *rot*
 Nase: *schön*
 Nos: *schön*
 Belondere Kennzeichen: *keine*
 Posebna znamenja: *keine*

Namensfertigung des Arbeiters:
 Podpis pomoćnoga delavca:
di. Tribunov Gius.

Fertigung der ausstellenden Gemeindebehörde:
 Podpis talavajoćega-obćinskoga oblastva:
Lusino 18. September 1897

< Poslovna knjiga iz 1887. godine (unutrašnjost)

8

Privremeni služinski red za ladanje u Hrvatskoj i Slavoniji od 11. srpnja 1853.

§ 1.
 Pogodba za službu dobiva svoju krijepest kaparom, danom po gospodaru i primljenom po služinčetu.
 Ista ne smije nadilaziti dvadesetog dijela godišnje plaće, ugovorene u novcu i može se uračunati u istu.

§ 2.
 Uvjeti, pogodbe za službu zavise od toga, kako se obadrije strane slože u tom.
 Uvjeti, koji se ne slažu s dobrim kućevnim redom, ili koji su proti stanovitim prepovjednim propisima, ništetni su i imadu se kazniti i na gospodaru i na služinčetu.

§ 3.
 Gdje se u ovom služinskom redu napominje gospodar, valjaju dotične ustanove i za njegova zastupnika, ako se pojedine od njih ne protežu samo na gospodarevu osobu.

§ 4.
 Ako je služinče primilo kaparu od više gospodara dužno je stupiti u službu kod onoga gospodara, od kojega je najprije primilo kaparu.
 Ostalim gospodarima, ako nisu ništa znali za prijašnje zakaparenje, ima služinče povratiti dovenu kaparu i naknaditi štetu, koju mogu dokazati.
 Izvan toga ima se služinče primjereno kazniti, no ako tom prigodom učini štogod, što je po kaznenim zakonima kažnjivo, ima se s njim postupati oлак istih.

Uložnica iz 1918. godine >

Služinska knjiga

valjana za ladanje u kraljevini Hrvatskoj i Slavoniji izdana na temelju:

odluka od 18. VII. 1907. te od 18. VII. 1907. godine

Br. ot. 959 1907

18. VII. 1907

18. VII. 1907

Izkaznica

Br. ot. 959 1907

o. *Đelčević Stojan*
 o. *Đelčević Stojan*
 i. *Đelčević Stojan*
 iz *Đelčević Stojan*
 Zam. *Đelčević Stojan*
 Zan. *Đelčević Stojan*
 Notar *Đelčević Stojan*

Velika župa Livac - Zapolje u Novoj Gradskoj

PODRUZNICA U BJELOVARU

ULOŽNICA

PRVE HRVATSKE STEDIONICE U ZAGREBU.

BROJ 6124

Strana 1. List 1.

Br. *5-1899*

Kućarska knjižica. Hausir-Buch.

U slijedstvu najvišega patenta od 4. rujna 1852. In Folge des a, h Gesetzes vom 7 September 1852.

Za *Adam Goman star.*
Đelčević Stojan
 Domovina i rodište *Hrvatska, Kapela*
 Vaterland und Geburtsort *Hrvatska, Kapela*

Obitavalište i zavičajna občina *Lokolovec*
 Wohnort und Zuständigkeits-Gemeinde *Lokolovec*

Rodjenja godina *1847*
 Geburtsjahr *1847*

Stališ *oženjen*
 Stand *oženjen*

Vjerozakon *rimsk.*
 Religion *rimsk.*

Vlastoručni podpis *Đelčević Stojan*
 Eigenhändige Unterschrift *Đelčević Stojan*

^ Služinska knjiga iz 1937. godine (Služinski red)

< Kućarska knjižica iz 1899. godine

Kućarske knjižice izdavane su osobama koje su se bavile prodajom po kućama, odnosno kućarenjem. Za taj posao morali su ishoditi dozvolu prilikom dolaska u svako mjesto u kojem su namjeravali trgovati.

Iskaznice su se razlikovale ovisno o propisima države koja ih je izdavala, a pojedinima je s vremenom izmijenjen oblik i količina podataka. Osim na hrvatskom jeziku, pisane su na njemačkom, mađarskom, češkom, slovenskom i srpskom jeziku. Pojedine su pisane dvojezično, najčešće na hrvatskom i njemačkom jeziku, latinicom i goticom ili na hrvatskom i srpskom jeziku, latinicom i ćirilicom.

^ Služinska knjiga iz 1907. godine (unutrašnjost)

^ Osobna iskaznica iz 1943. godine

Putovnica iz 1921. godine >

Najstarija poslovna knjižica u Zbirci izdana je za vrijeme Austro-Ugarske Monarhije 1886. godine, dok najmlađa, vojna knjižica Hrvatske vojske, datira iz 1993. godine. Pojedine vojne knjižice i služinske knjige, osobna iskaznica iz 1943. te iskaznica Hrvatskog radničkog saveza iz 1942. godine sadrže fotografije osoba kojima su izdane. Na kraju svake knjižice tiskana su pravila u vezi s kojima su izdavane te su tako odličan izvor informacija o organizaciji uprave tadašnjeg društva i države.

35558

Ima 24 strane — Contient 24 pages

KRALJEVINA SRBA, HRVATA I SLOVENACA

ROYAUME DES SERBES, CROATES ET SLOVÈNES

PUTNA ISPRAVA

PASSEPORT

№ *13.309*
1075

Vredt za *Đelčević Stojan*
 Valable pour *Đelčević Stojan*
une année

Kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljska vlada
odjel za bogoštovje i nastavu.

Br. 7.808.
1913.

DEKRET

Nalazim u povodu smrti ravnatelja Gustava Fleischera privremeno Vam povjeriti upravu kr. realne gimnazije u Bjelovaru uz godišnju nagradu od šest stotina kruna /600/, koje će Vam se isplaćivati u mjesečnim unaprednim obracima.

Upravu zavoda i zavodsku imovinu preuzet ćete zapisnički propisanim načinom uz intervenciju kr. zemaljskog školskog nadzornika za srednje škole dra. Stjepana Bcsanca.

U Zagrebu, dne 16. travnja 1913.
Za kraljevskog povjerenika
kr. banski savjetnik:

[Handwritten signature]

..... gospodinu

Branku Živkoviću,
profesoru u kr. realnoj gimnaziji

u

Bjelovaru.

Osobni fondovi

Martina Krivić Lekić

Često sakriveni pod različitim nazivljem kao što su rukopisi, rukopisna građa, privatna zbirka, ostavština i slično, fondovi nastali radom istaknutih pojedinaca veliko su blago ustanova u kojima se čuvaju. Ovo gradivo odlikuje njegov stvaratelj te sadrži, ne samo dokumente koje je on osobno stvorio, već sve materijale koje je posjedovao te su njemu bili upućeni. Tako osobni fond mogu sačinjavati i primljena pisma i dopisnice, osobni dokumenti i ugovori, fotografije, gramofonske ploče, isječci iz novina, materijali o drugim članovima obitelji pa čak i osobna knjižnica.

.....
Odluka o postavljanju
Branka Živkovića
na mjesto ravnatelja
bjelovarske gimnazije

S obzirom da su sobni fondovi privatno gradivo, u arhive dolaze darovanjem ili prodajom, a mogu biti pohranjeni na čuvanje (depozit). Klasificirani su u posebnu grupu gradiva pod oznakom K. i nazivom Vlastelinski, obiteljski i osobni arhivski fondovi. Za razliku od javnog arhivskog gradiva koje je dostupno na korištenje od nastanka, privatnom arhivskom gradivu dostupnost može biti ograničena, ako je to zatražila osoba koja je predala gradivo.

Arhiv posjeduje nekoliko fondova osoba koje su bile značajne u kulturnom, vojnom i društvenom životu grada Bjelovara, ali i onih čija osobna dokumentacija svjedoči o životu u specifičnim uvjetima. Dio fondova je arhivski vrednovan i obrađen te digitaliziran i prezentiran kroz Digitalni arhiv na službenim mrežnim stranicama. Važno je napomenuti da su gotovo svi osobni fondovi fragmentarno sačuvani te stoga ne prikazuju život i rad osoba u cijelosti.

Osobni fond časnika 16. pješačke pukovnije *Rudolfa Finerhuta*³⁰ u Arhiv je došao donacijom njegova sina Lea. Gradivo sadrži razglednice i fotografije Rudolfa Fingerhuta s ratišta, slike ordena kojima je bio odlikovan, dokumente o napredovanju u više činove, putovnicu. Drugi dio gradiva odnosi se na rad 16. pukovnije – popise časnika, službeni ratni dnevnik, skice ratnih operacija pojedinih ratišta Prvog svjetskog rata, spomenar 16. pješačke pukovnije s fotografijama, novinska izvješća o ratnim uspjesima pukovnije i dokumente o ukidanju pukovnije. Osim Arhivu, poznato je da je Leo Fingerhut donirao nekoliko albuma fotografija i predmete Gradskom muzeju Bjelovar, a postoje indicije da bi se nešto od njegove ostavštine moglo nalaziti i u drugim hrvatskim muzejima i arhivima te privatnim zbirkama.

Pisma iz ruskog zarobljeništva sačinjavaju najveći dio *osobnog fonda Nikole Aschenreitera*³¹, Bjelovarčana koji je sudjelovao u Prvom svjetskom ratu. Prva pisma upućena supruzi Nikola Aschenreiter piše s istočnog fronta 1914. godine te nastavlja pisati i nakon zarobljavanja kod Przemysla i odvođenja u Rusiju 1915. godine.

30 HR DABJ 430
31 HR DABJ 1380

Školj 31.

SVJEDOČBA.

Živković Branko, rođ. 15. 11. 1896. u Jasiku u Slavoniji, grčko-srpske vjere
 učenik petoga razreda u kr. velikoj realci zagrebačkoj, dobiva ovim za prvog
 polugodište školske godine 1897/98. svjedočbu prvoga reda.

Vladanje: *uzorn*

Uspjeh u pojedinih naučnih predmetih:

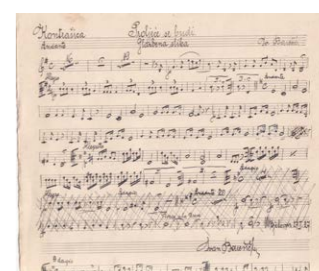
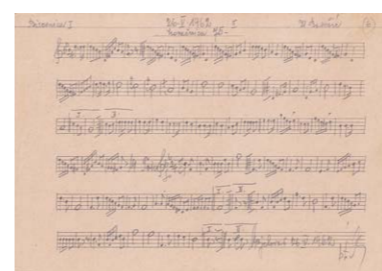
Nauku vjere:	<i>uzorn</i>	<i>uzorn</i>
Hrvatskom jeziku:	<i>veoma dobar</i>	<i>uzorn</i>
Njemačkom jeziku:	<i>dobro</i>	<i>J. Quiquerez</i>
Francuskom jeziku:	<i>dobro</i>	<i>J. Quiquerez</i>
Zemljopisu:	<i>uzorn</i>	<i>uzorn</i>
Povjestnici:	<i>veoma dobar</i>	<i>uzorn</i>
Matematici:	<i>dobro</i>	<i>uzorn</i>
Opisnom mjerstvu:	<i>dobro</i>	<i>uzorn</i>
Prirodopisu (zoologiji):	<i>dobro</i>	<i>uzorn</i>
Fizici:	<i>uzorn</i>	<i>uzorn</i>
Kemiji:	<i>veoma dobar</i>	<i>uzorn</i>
Prostorno-mat. rješanju:	<i>dobro</i>	<i>uzorn</i>
<i>Priloga</i>	<i>dobro</i>	<i>uzorn</i>

Izvanje lice plemenitih radnja: *uzorn*
 Izostao naučni časak: *uzorn* od toga neopravdano: *uzorn*
 u Zagrebu dan 7. veljače 1898. g. *uzorn*
 ravnatelj.

Ocjene za: Uspjeh u naučih:
 1. uzorno 4. jako dobar 1. izvrsno 4. dobar
 2. vrlo dobar 5. jako dobar 2. veoma dobar 5. nije dovoljan
 3. prema programu 3. dobar 6. savršeno

B. Za više razreda realne škole.

Gradsko činovničko društvo u Bjelovaru
 od 4. prosinca 1911. broj 1115 ustupila je obćina gradu
 Bjelovaru činovničko društvo u Bjelovaru (uključujući
 javnih činovnika kraljevine Slavonije i
 za njene članove besplatno za gradilište potrebna površina
 i to do celine broj 606 pripadaju u zemlji zap. obćine
 grada Bjelovara sa površinom od 2 rala 660 na
 zapadnom dijelu današnjeg sajmišta.

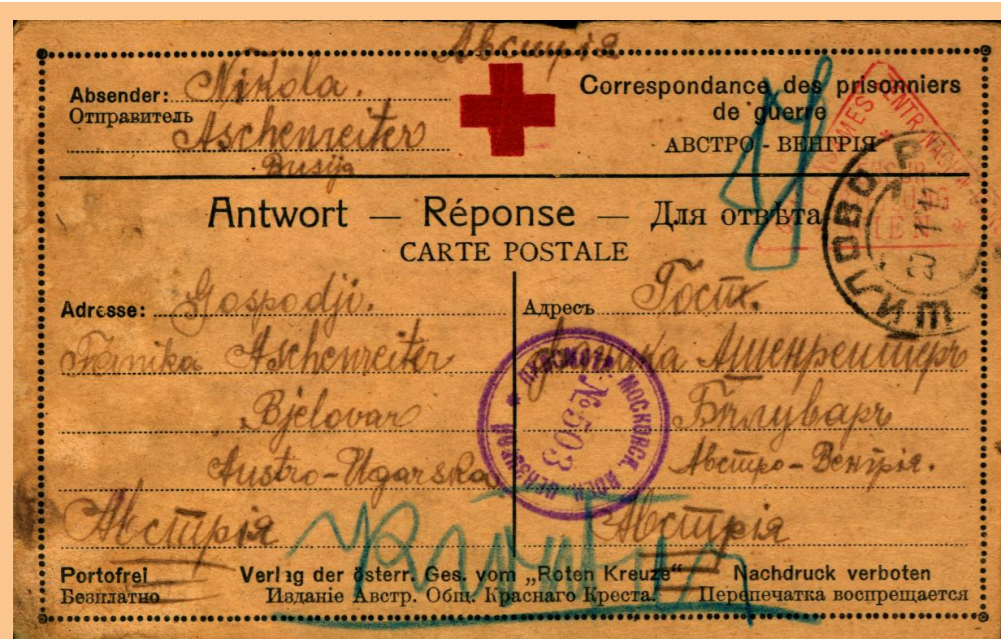
.....
 Izvadak iz rukopisa Statuta o kućama
 za članove činovničke organizacije
 u Bjelovaru iz 1911. godine
 Svjedodžba Kraljevske realne gimnazije
 u Zagrebu izdana 1897. godine
 za Branka Živkovića

32 HR DABJ 1401
 33 HR DABJ 1400

Sačuvano je ukupno 70-ak dopisnica, za razdoblje od 4. kolovoza 1914. do 1. rujna 1917. godine, koje je obitelj predala Arhivu početkom 2010. godine. Po završetku rata vratio se u Bjelovar gdje je živio do kraja života. Iako su pisma pisana oprezno uz autocenzuru i bez podataka o vojnim temama, vrijedan su svjedok života vojnika u zarobljeništvu. Uz pisma, sačuvane su i osobne iskaznice Nikole Aschenreitera koje svjedoče o njegovom životu nakon 1918. godine. Ostavština Branka Živkovića, danas gotovo potpuno zaboravljenog učitelja i sokolaša u Državni je arhiv u Bjelovaru pristigla 2019. godine nakon što je ponuđena arhivima u Rijeci i Zagrebu. Rođen u Srijemu, u Bjelovar je došao kao gimnazijski profesor temeljem dekreta o službovanju. Iako je u Bjelovaru boravio kratko potaknuo je mnoge aktivnosti i obilježio život grada. Uz osobne dokumente i gradivo koje se odnosi na njegov život nakon Bjelovara, *Osobni fond Branka Živkovića*³² sadrži dokumente vezane za sokolski pokret u Bjelovaru. Živković je bio aktivni sokolaš i inicijator za osnivanje Srpskog sokola i Srpske osnovne škole u Bjelovaru. Ujedno je kao gradski činovnik bio jedan od inicijatora osnivanja udruženja

.....
 Tamburaška sekcija HORKUD-a
 Golub, 1960-tih godina
 Opus 305, Koračnica 75 iz 1962.
 godine, dionica za bisernicu
 Naslovnica kajdanke u koju je
 I. Barešić 1960. godine upisao
 partiture za "Serenadu III." iz
 1924. godine
 Glazbena slika "Proljeće se budi",
 dionica za tamburu kontrašicu,
 raspisao Ivan Barešić 1927. godine

javnih činovnika s ciljem izgradnje domova za činovnike u blizini današnjeg parka Stjepana Radića. Zbog fragmentarnosti gradiva njegovo javno djelovanje potrebno je dodatno istražiti i valorizirati. *Osobni fond Ivana Barešića*³³ u Arhiv je pristiglo s gradivom društva HORKUD Golub u kojem je ovaj značajni Bjelovarčanin ostvario značajan uspjeh. Iako je po zanimanju bio građevinski poduzetnik, Barešić je privatno bio zaljubljenik u arheologiju, povijest, sakupljač starina, ali i talentirani glazbenik. S obzirom na 60 godišnji rad u Golubu, kao zborovođa tamburaškog zbora stvorio je vrijednu privatnu zbirku nota, ali i vlastitih skladbi. Nakon njegove smrti 1967. godine njegova je zbirka prodana i predana nekolicini zainteresiranih u Bjelovaru. Tako su njegove fotografije i note dospjele u HORKUD Golub gdje su sačuvane, a predmeti i arhivsko gradivo u Gradski muzej u Bjelovaru. Prilikom sređivanja fonda Goluba u osobni fond Ivana Barešića izdvojene su njegove fotografije i oko 120 njegovih skladbi-valcera, karišika, polki, mazurki, koračnica i modernijih plesova.

Draga fano i djeco Dne 1. Veljača 1917

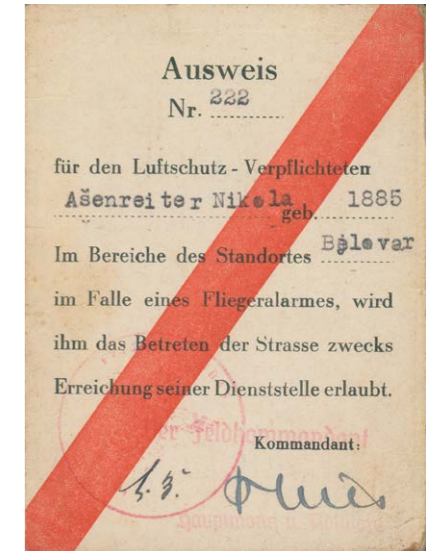
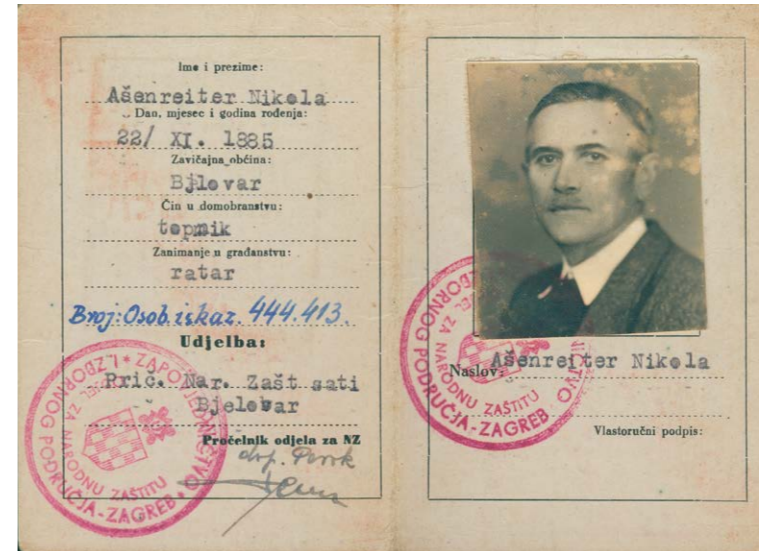
Prošlo već 5 mjeseci a od Tebe nikakvog glasa, za 2 godine dobio sam 2 karte i 3 telegrama. Ne znam što to znači. Jučer sam dobio kartu od Gerbla, dakle je li bi bila pošta kriva to da i od njega ne bi dobio. Drugi dobivaju pakete i novaca, no meni ništa ne treba ja živim hvala Bogu dobro, imadem novaca dosta i svega što ugodno, no želio bi što bi i kakav glas dobio od Vas. Kako dječica? Ob kojim mnogo tužim. Dakle, draga Fano postaraj se kako ti je moguće te se javi barem mjesečno sa jednom kartom. Nova nema ništa. Pozdrav svima znanima. Ljubi vas vaš tata

1. veljače 1917.

Draga Fano i djeco

Prošlo već 5 mjeseci, a od tebe nikakvog glasa, za 2 godine dobio sam 2 karte i 3 telegrama. Ne znam što to znači. Jučer sam dobio kartu od Gerbla, dakle je li bi bila pošta kriva to da i od njega ne bi dobio. Drugi dobivaju pakete i novaca, no meni ništa ne treba ja živim hvala Bogu dobro, imadem novaca dosta i svega što ugodno, no želio bi što bi i kakav glas dobio od Vas. Kako dječica? Ob kojim mnogo tužim. Dakle, draga Fano postaraj se kako ti je moguće te se javi barem mjesečno sa jednom kartom. Nova nema ništa. Pozdrav svima znanima.

Ljubi vas vaš tata

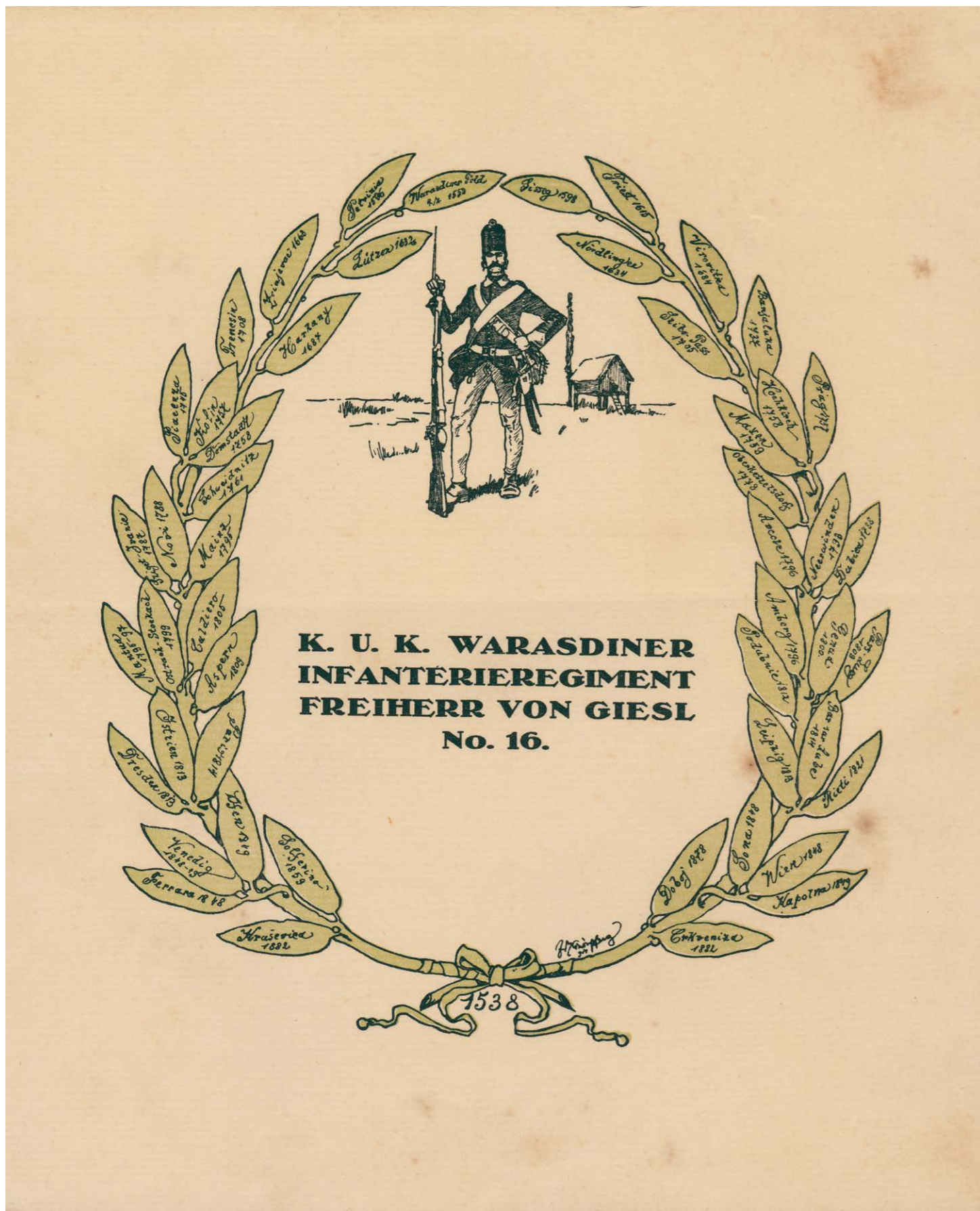
4. August 1913 in der Offiziersmesse der Fürst Schwarzenbergkaserno.

Pismo N. Aschenreitera od 1. veljače 1917. godine

Osobna iskaznica Nikole Aschenreitera, 1943. godina

Osobna iskaznica Nikole Aschenreitera, (poledina)

Časnici 16. pješačke pukovnije i japanski časnici i kadeti prilikom vojnih vježbi 1913. godine

Ilustracija s navedenim bitkama u kojima je sudjelovala 16. pješaka pukovnija

Pukovnija	Ime	Rang				Datum	Zahtjev	Zahtjev	Zahtjev	Zahtjev	Zahtjev
		1. Rang	2. Rang	3. Rang	4. Rang						
16. pješaka pukovnija	Jofann Blazhovic von Decsko	1. Nov.	1908	98	1899	1890	1899	1899	1899	1899	1899
	Evstij	1. "	1906	116	1899	1897	1899	1899	1899	1899	1899
	Vehljan	1. Mai	1907	55	1899	1898	1899	1899	1899	1899	1899
	Sebricevic	1. "	1907	83	1899	1899	1899	1899	1899	1899	1899
	Jauunsberger	1. Nov.	1907	39	1895	1898	1899	1899	1899	1899	1899
	Sojusil	1. Mai	1908	31	1902	1881	1899	1899	1899	1899	1899
	Sebricic	1. "	1908	69	1902	1882	1899	1899	1899	1899	1899
	Themann	1. Nov.	1908	81	1900	1881	1899	1899	1899	1899	1899
	Seclak	1. "	1908	100	1898	1895	1899	1899	1899	1899	1899
	16. pješaka pukovnija	Johann	1. Mai	1909	85	1898	1898	1899	1899	1899	1899
Koska		1. "	1909	192	1901	1882	1899	1899	1899	1899	1899
Dwlicher		1. "	1909	353	1901	1880	1899	1899	1899	1899	1899
Bandl		1. "	1909	364	1901	1882	1899	1899	1899	1899	1899
Dujmovic		1. "	1909	463	1901	1880	1899	1899	1899	1899	1899
Fiala		1. "	1909	545	1901	1882	1899	1899	1899	1899	1899
Weiker		1. "	1909	553	1901	1883	1899	1899	1899	1899	1899
Schmidt		1. "	1909	602	1901	1881	1899	1899	1899	1899	1899
Volkmann		1. "	1910	62	1902	1881	1899	1899	1899	1899	1899

Na Ruskoj fronti 1916. godine

Popis vojnika 16. pješake pukovnije, unutrašnjost knjižice, 1914. godina

Muzeja u Arhiv

: arhivske zbirke
59 godina poslije

